

Урок 5

Излет

- Милан:** Аљоша, у **суботу** идемо на излет у Сремске Карловце. Идеш ли и ти са нама?
- Аљоша:** Наравно. Ко још иде?
- Милан:** Иду сви ђаци из нашег **разреда**. Иде и наш **наставник историје**. **Одлазимо** ујутро рано **аутобусом**.
- Аљоша:** **Одлично**. Само не волим **суботом** да **устајем** рано.
- Милан:** Ништа. Можеш да **одспаваш** у **аутобусу**. А ја **обично** слушам **музику** на путу. Носим са собом **вокмен**.
- Аљоша:** Да ли **путујемо** **далеко**?
- Милан:** Не, само **седамдесет километара**. Али пут је стварно леп. Тамо **можемо** **обићи** прву српску школу и један **манастир**.
- Аљоша:** Кад се **враћамо**?
- Милан:** Већ у **седам** смо код куће. А у **недељу** је Драганин **рођендан**. Немој **заборавити**. Дођи!

Речник

ићи на излет, идем	отивам на екскурзия
ићи аутобусом	отивам (пътувам) с автобус
отићи, отидем (одем)	да отида, да замина
одлазити, одлазим	отивам, заминавам
одспавати, одспavam	да си отспя; да си поспя
устати, устанем	да стана
устајати, устајем	ставам
путовати, путујем	пътувам
понети са собом, понесем	да взема със (у) себе си
носити са собом, носим	нося със (у) себе си
вратити се, вратим се	да се върна
враћати се, враћам се	връщам се
обићи, обиђем	да посетя
обилазити, обилазим	посещавам
заборавити, заборавим	да забравя
заборављати, заборављам	забравям
Немој заборавити!	Не забравяй!
ђак, мн. ч. ђаци	ученик
вокмен	уокмен, плеър
излет	екскурзия
Сремски Карловци	Сремски Карловци (град в Сърбия)
разред	клас
аутобус	автобус
субота	събота
музика	музика
пут	път, пътуване
километар, километра	километър
манастир	манастир
недеља	неделя
у суботу	в събота (конкретна)
суботом	в събота (изобщо), всяка събота

наравно	разбира се
рано	рано
аутобусом	с автобус
обично	обикновено
на путу	на път; по време на пътуване
далеко	далече
стварно	наистина
ништа	нищо
кад, када	кога, когато
један, једна, једно	един
седам	седем
седамдесет	седемдесет
али	но
већ	вече; още

Дани у недељи (дни на седмицата)

понедељак	понеделник
уторак	вторник
среда	сряда
четвртак	четвъртък
петак	петък
субота	събота
недеља	неделя

Словосъчетанията **у понедељак, у уторак, у среду, у четвртак, у петак, у суботу, у недељу** се превеждат *в понеделник, във вторник и т.н.* Формите за творителен падеж с имената на дните на седмицата **понедељком, уторком, средом, четвртком, петком, суботом, недељом** съответстват на руските словосъчетания *по понеделникам, по вторникам и т.н.* (*в понеделник/ всеки понеделник, във вторник/ всеки вторник и т.н.*)

Особености при употребата на събирателните съществителни **деца** (**деца**), **браћа** (**братя**)

Думите **деца** и **браћа** са съществителни от женски род единствено число. При това те обозначават група хора, тоест имат значение на множествено число. Затова съчетаването им с други думи има някои особености. Онези части на изречението, които се съгласуват с тези съществителни по род, се появяват във формата на женски род единствено число: **наша деца** — *нашите деца*; **моја мала браћа** — *моите малки братя*. А спрегаемата част на сказуемото при подлога **деца** или **браћа** стои във формата на трето лице множествено число: **Браћа су у школи.** — *Братята са на училище.* **Деца су лепа.** — *Децата са красиви.* **Деца једу сладолед.** — *Децата ядат сладолед.*

Упражнения

1. Преведете на србски, посочете формите за 1 л. ед. ч. и 3 л. мн. ч. сег. вр.

Заминавам с автобус, нося със себе си плеър, да посетя манастир, отивам на екскурзия, ставам рано, връщам се, да забравя, слушам музика, да дойда.

2. Съставете изречения по образца и ги преведете.

Образец: *У субоџу Милан иде на излеџ.* — *Милан иде на излеџ субоџом.*

У среду увече идемо код Марије.

У петак идем код баке.

У недељу они иду у пицерију.

У понедељак увече слушаш музику.

У уторак сам код куће.

Образец: *Ово је мој аутобус. — Увек њушћујем аутобусом.*

Ово је наш воз.

Ово је твој трамвај.

Ово је ваш тролејбус.

Ово је татин ауто.

Ово је Аљошин бицикл.

Ово је Драганин авион.

3. Разкажете с какво обикновено се занимавате в различни дни от седмицата. Можете да използвате дадените по-долу глаголи.

читати, гледати, излазити, ићи, слушати.

4. Употребете дадените в скобите думи в нужната форма.

Пријатељи иду на (пут). На (пут) они певају, спавају, слушају вокмен. Ђаци увек иду на (излет) суботом. На (излет) је увек весело. Драгана има рођендан. Аљоша долази на (рођендан). На (рођендан) он разговара о глумцима. Ујутро путујемо (аутобус). У (аутобус) улазим тешко. У (аутобус) је гужва.

5. Отговорете на въпросите.

Куда иде Милан у суботу? Иде ли и Аљоша с њим? Ко још иде на излет? Када они одлазе? Чиме они иду на излет? Чиме ви идете у школу? Чиме путујете на годишњи одмор? Шта не воли Аљоша? Да ли ви волите да устајете рано? Да ли волите да устајете рано суботом? Где може Аљоша да одспава? Шта обично ради Милан на путу? Шта носи Милан са собом на пут? Где обично носите вокмен са собом? Да ли они далеко путују? Како далеко путују? Какав је пут до Сремских Карловаца? Шта могу тамо да обиђу ђаци? Када се они враћају? Када је Драганин рођендан?

6. Употребете глаголите, дадени в скобите, в нужната форма.

У суботу Милан и Аљоша (ићи) на излет. Ко (ићи) на излет? Када ђаци (одлазити)? Ми не (волети) да (устајати) рано. Аљоша може да (одспавати) у аутобусу. Ти обично (слушати) музику на путу? Да ли ви (носити) са собом на пут вокмен? Да ли ђаци (путовати) далеко? Ми (враћати се) у седам. Мој тата увек (устајати) рано. Ја често (заборављати) вокмен код куће.

7. Съставете изречения със словосъчетанията:

ићи на излет, враћати се кући, одлазити аутобусом, слушати музику, устајати рано.

8. Поставете пропуснатите думи.

— Аљоша, у суботу у Сремске Карловце. Идеш ли и ти ?

— Ко још иде?

— Иду сви ђаци Иде и наш ујутро рано

— Само не волим ... да ... рано.

— Можеш ... у аутобусу. А ја обично слушам вокмен.

— Да ли ... ?

— Не, само Али пут је ... леп. Тамо ... прву српску школу и

— Кад ... ?

— ... у седам смо А у недељу је ... забравити. ... !

9. Преведете на србски.

— Аљоша, в събота отиваме на екскурзия в Сремски Карловци. Идваш ли с нас?

— Разбира се. Кой още идва?

— Идват всички ученици от нашия клас. Нашият учител по история също идва.

Заминаваме рано сутринта в събота.

— Отлично. Само че аз не обичам да ставам рано в събота.

— Нищо. Ти можеш да си поспиш в автобуса. А аз обикновено слушам музика по време на пътуване. Нося със себе си плеър.

— Далече ли отиваме?

— Не, само на седемдесет километра. Но пътят наистина е красив. Там можем да посетим първото сръбско училище и един манастир.

— Кога се връщаме?

— Още в седем сме си у дома. А в неделя е рождения ден на Драгана. Недей да забравяш. Ела!

10. Прочетете стихотворението на глас, преведете го и го научете наизуст.

Девојчице с трећег спрата
Страшно воле мога брата.
Он је сладак, има локне,
Увек носи беле сокне.
Али, кад смо права браћа,
Нашто њему још и Каћа?
(Перо Зубац)

Речник

спрат	етаж
локна	кџдрица
сокна	женско или детско чорапче
сладак, слатки; слатка, слатко	1) сладџк; 2) чаровен
прави, права, право	истински
бео, бели; бела, бело	бял
страшно	страшно
увек	винаги
нашто	защо
трећи	трети
још	оџе

11. Съставете изречения по образеца.

Образец: *Мој браћ̄ је у њарку. — Моја браћа су у њарку.*

Наш брат је код Марије.

Ваш брат учи историју.

Твоје дете је у кухињи.

Мало дете путује авионом.

Тужно дете плаче.

Свако дете воли сладолед.

Драганин брат ја паметан.

Баш је слатко ово дете!

Прави брат је веран.

Наше дете је вољено.

12. Прочетете следните примери и отговорете на въпроса: какви окончања имат съществителните и прилагателните в творителен падеж единствено число?

С **ким** путује Милан заједно? Милан путује заједно са **својим пријатељем**.

Чим путују ђаци? Ђаци путују **великим аутобусом**.

С **ким** разговара Милан? Милан разговара са **својом баком**.

Пред **чим** расту лепе руже? Лепе руже расту пред **нашом кућом**.

Окончания на съществителните и прилагателните в творителен падеж единствено число

	Прилагателни	Съществителни
М.р.	-им	-ом
		-ем след ћ, ђ, љ, њ, ј, ж, ш, ч, ц
Ж.р.	-ом	-ом

13. Съставете изречения по образца.

Образец: *Видим нашеї сусега (їричам с ...). — Причам с нашим суседом.*

Слушам строгог **учитеља** (разговарам са ...).

Знам доброг глумца (идем заједно с ...).

Слушам одличног певача (разговарам с ...).

Волим нашег оца (играм фудбал с ...).

Видим лошег ђака (причам с ...).

Бака пита малог **унука** (бака прича с ...).

Имам новог пријатеља (идем у школу с ...).

Образец: *Зовем своју сесїру (разїоварам са ...). — Разїоварам са својом сесїром.*

Волим ову девојчицу (играм се с ...).

Имам малу пријатељицу (читам књигу с ...).

Видим своју школску другарицу (идем заједно са ...).

Слушам паметну девојку (причам с ...).

Чекам своју драгу баку (путујем са ...).

Видим твоју мајку (разговарам с ...).

14. Употребете словосъчетанията, дадени в скобите, в нужната форма.

Ауто јури (широки друм). Деца воле да путују (брзи воз). Увече излазим у пицерију са (школска другарица). Милан и Аљоша иду у школу (зелени парк). После школе они пролазе (ваша улица). Увек причам са (свој брат) о (наша школа). Идем на рођендан заједно с (нови пријатељ). Моји родитељи често причају с (наш комшија) о (нов посао). Волим да се играм с (мали брат и мала сестра).

